

Ruta cultural al Cementeri Municipal d'Alcoi (esquerra). Membres del CAEHA en una trobada celebrada el 2019 a Villa Vicenta (El Salt) (dreta). Fotografies del CAEHA.

El Centre Alcoià d'Estudis Històrics i Arqueològics (CAEHA): compromís i il·lusió en la defensa del patrimoni

Junta Directiva del CAEHA

El relleu muntanyenc d'Alcoi, amb una orografia solcada per rius —font de vida i d'energia— va condicionar l'evolució urbana d'aquesta ciutat, que hui ofereix una lectura del seu passat econòmic i social estretament vinculada al procés d'industrialització del segle XIX i la primera meitat del segle XX. Així, el nucli històric i els primers eixamples de la ciutat conserven diferents infraestructures i una diversitat d'edificis residencials i industrials que, amb diferents graus de conservació, la converteixen en un museu de la societat industrial.

El patrimoni cultural d'Alcoi i els antecedents de la creació del CAEHA

Alcoi mostra amb orgull el seu patrimoni declarat Bé d'Interès Cultural, com són el Conjunt Històric de la Ciutat (1982), les restes medievals del Recinte Emmurallat (2006), el Conjunt fabril del Molinar (2005), entre altres, així com el patrimoni

cultural immaterial de les seues festes i tradicions: el Betlem de Tirisiti (2002), la Cavalcada dels Reis (2011) o la Festa de Moros i Cristians (2019).

A la relació de béns que la «ciutats dels ponts» atesora, cal afegir-hi un ric patrimoni arqueològic amb jaciments com El Salt (paleolític mitjà), els Abrics de La Sarga (art rupestre), El Puig

i La Serreta (poblats ibèrics), El Castellar i el Castell de Barxell (fortificacions medievals).

Aquest ric patrimoni ha estat objecte d'estudi i divulgació per diferents entitats. Així, el Museu Arqueològic Municipal Camilo Visado Moltó (1945) ha afavorit, sens dubte, el coneixement i la conservació d'aquest patrimoni. I, d'altra banda, l'Arxiu Municipal d'Alcoi conserva també un fons documental d'extraordinari interès, catalogat i accessible mitjançant BIVIA, el portal digital del patrimoni documental d'Alcoi.

Tot i que la historiografia alcoiana comptava amb importants estudis locals, no va ser fins als anys 80, llevat d'alguna excepció, quan la Història es va «professionalitzar», en incorporar-hi el rigor històric dels treballs dels joves universitaris. Fou en aquest context que, l'octubre de l'any 1982, s'acordà constituir el Centre Alcoià d'Estudis Històrics i Arqueològics (CAEHA), una entitat dedicada a l'estudi, la defensa i la difusió de la història i el patrimoni local.

L'entitat i les seues activitats

Amb quasi quaranta anys d'existència, actualment el CAEHA agrupa al voltant de 130 socis que, units per un interès comú, aporten el seu treball i experiència a les activitats que s'hi realitzen.

Entre les iniciatives més reeixides, destaca, per exemple, la convocatòria anual del cicle de conferències «Coneixent la nostra Història», on es tracten temes d'allò més variats i que solen coincidir amb alguna efemèride. També, ha estat molt significada

la participació del CAEHA en l'organització de congressos, com les «Jornades sobre teoria i mètodes d'Arqueologia Industrial» (1989), el «Primer Congrés d'Arqueologia Industrial del País Valencià» (1990) o «La Societat Industrial Valenciana» (2007), i en el desenvolupament de diverses exposicions.

Moltes de les activitats que portem endavant són fruit de la col·laboració amb l'Ajuntament d'Alcoi i, de manera especial, amb l'Arxiu Municipal i el Museu Arqueològic. Així mateix, el CAEHA participa activament i presta el seu assessorament a diferents esdeveniments socials i culturals de la ciutat, com la Setmana Modernista, i col·labora en la commemoració d'esdeveniments històrics.

Grups de treball formats per socis de l'entitat han realitzat recerques i investigacions que han estat motiu de publicació, com la *Guia Bibliogràfica de l'Alcoià-Comtat* (1989), el *Mapa toponímic del terme municipal d'Alcoi* (2002), el *Mapa toponímic d'Alcoi* (2003), o l'edició de la *Història d'Alcoi* (2006), un llibre de 600 pàgines coordinat per Josep Lluís Santonja Cardona i Josep Maria Segura Martí i redactat per socis del CAEHA.

La difusió entre la societat del patrimoni cultural, amb metodologia didàctica, ha estat també un dels objectius de la nostra entitat. Aquesta ha sigut la motivació darrere del quadern: *Rutes de la Memòria: Vestigis urbans de la Guerra Civil a Alcoi* (2013), a càrrec d'Àngel Beneito i Francesc X. Blay, que ha tingut el suport de l'CAEHA.

També el Cementeri Municipal d'Alcoi, que mostra un singular patrimoni, ha estat revalorat gràcies a les publicacions i les activitats de difusió realitzades per Elisa Beneyto Gómez i Lluís Vidal Pérez. Una altra iniciativa que ha merescut una gran acceptació ha estat la redacció per socis del CAEHA dels fascicles del col·leccionable *Alcoi. Pas a pas per la ciutat. Rutes per descobrir el nostre patrimoni cultural* (2019), distribuïts pel diari local *El Nostre Ciutat*, on es recull informació d'algunes rutes del cycle «10 excursions voltant Alcoi i el seu patrimoni històric i

arqueològic», una activitat que, el 2020, compleix la seua vuitena edició, la qual desperta molt interès i registra una nombrosa participació popular.

El nostre dia a dia

Les activitats socials, com ara les conferències, presentacions de llibres, rutes i excursions per conèixer el patrimoni, etc., són motiu d'encontre dels socis del CAEHA, com també ho és la convocatòria d'algunes visites culturals i gastronòmiques a poblacions de l'entorn.

La nostra associació no disposa d'una seu social o punt de trobada. Tanmateix, entre els anys 2010 i 2018 el CAEHA va gestionar l'immoble Villa Vicenta,

residència d'estiu de Juan Gil-Albert, propietat de la Generalitat Valenciana, on tenim depositada la biblioteca de tema alcoià que ens va llegar el nostre president honorari Adrián Miró, a més de l'arxiu amb les seues recerques bibliogràfiques i històriques sobre Alcoi.

Els socis del Centre Alcoià d'Estudis Històrics i Arqueològics, coordinats per la seua Junta Directiva, mantenim amb il·lusió el nostre compromís de servei i de treball, sempre adreçat a la defensa i la revaloració del patrimoni històric d'Alcoi i el seu entorn. ♦

Estudis històrics publicats

El CAEHA anualment edita llibres (alguns en col·laboració) que recullen les investigacions històriques realitzades pels seus socis. Aquests són alguns dels títols més destacats:

El Club d'Amics de la Unesco d'Alcoi.

Pedro Juan Parra Verdú (2006).

La Germania d'Alcoi.

Josep Lluís Santonja (2007).

El pincel y la pluma.

Adrián Miró (2008).

Història de l'Escola d'Arts i Oficis d'Alcoi.

Josep Albert Mestre Moltó (2008).

Esborrany de la Cort del Justícia d'Alcoi 1263-1264.

Ricard Bañó Armiñana (2008).

Álvaro Seguí. Memòries d'un comunista alcoià.

Àngel Beneito Lloris (2009).

Salvador Jordà Agulló. Mis memorias de la guerra española (1936-1939).

Francesc X. Blay i Emilio La Parra (editors) (2010).

Comarca sí, però quina comarca? Delimitació històrica i comarcal de l'Alcoià, el Comtat i la Foia de Castalla.

Jordi Tormo i Santonja (2011).

Francisco Aura Boronat, resistència i dignitat enfront de la desmemòria.

Àngel Beneito Lloris, Francesc X. Blay Messeguer i Natxo Lara Jornet (2012).

Guerra i revolució a Alcoi: els llocs de la memòria.

Àngel Beneito Lloris i Francesc X. Blay Messeguer (2014).

Vivència y pervivència: una aproximación a la obra de Carlos Palacio.

Àngel Lluís Ferrando Morales (editor) (2014).

Evaristo Botella o la justícia dels vencedors.

Àngel Beneito Lloris (2014).

Alcoi, les fotos de la guerra (1936-1939).

Àngel Beneito Lloris i Josep Lluís Santonja Cardona (2015).

Història de la construcció de la nova parròquia d'Alcoi (1697-1812).

José María Soriano Bellver (2017).

La ciutat d'Alcoi durant la Segona República.

Rafael Hernández Ferris (2018).

Un altre tipus de publicacions del CAEHA són les que, tot aprofitant el sopar anual de socis, reten homenatges a persones o institucions locals, normalment per algun aniversari. Així mateix, l'entitat ha contribuït a l'edició facsímil de fullets i documents històrics d'interès.

Més informació: www.caeha.es / caeha@caeha.es
www.facebook.com/alcoicaeha